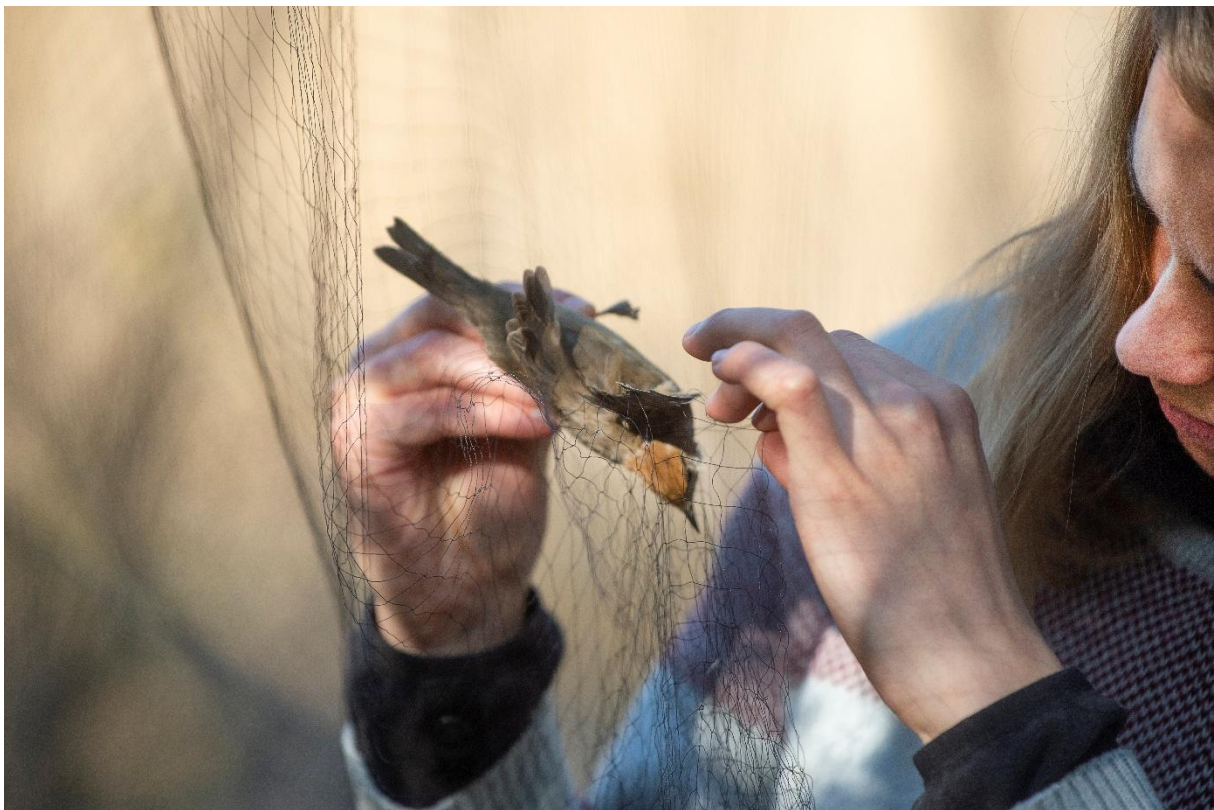

Constant Effort Sites in 2025: een goede reproductie en overleving, maar met enkele uitzonderingen

2025 was alweer het 32e jaar waarin op tientallen plekken in Nederland werd gevangen voor het Constant Effort Sites (CES) project. Voor dit spannende en intensieve ringproject is er in 2025 op 40 plekken gevangen door enthousiaste ringers en hun assistenten. Er zijn 20.491 vogels gevangen, met een gemiddelde van 512 vogels per locatie. Zowel het aantal vangplekken als het aantal gevangen vogels ligt in 2025 daarmee hoger dan in 2024 (toen 38 vangplekken en ruim 18.271 vogels). We zijn heel blij dat er op twee nieuwe plekken een CES-locatie is opgestart! Het zorgvuldig gestandaardiseerde ringwerk op de CES-locaties levert een waardevol puzzelstuk in het onderzoek naar vogelpopulaties, want zo kunnen we aantalsveranderingen in verband brengen met ontwikkelingen in broedresultaten en sterfte. In dit verslag blikken we terug op de resultaten van 2025 en kijken alvast vooruit naar het broedseizoen van 2026, dat inmiddels al in volle gang is.

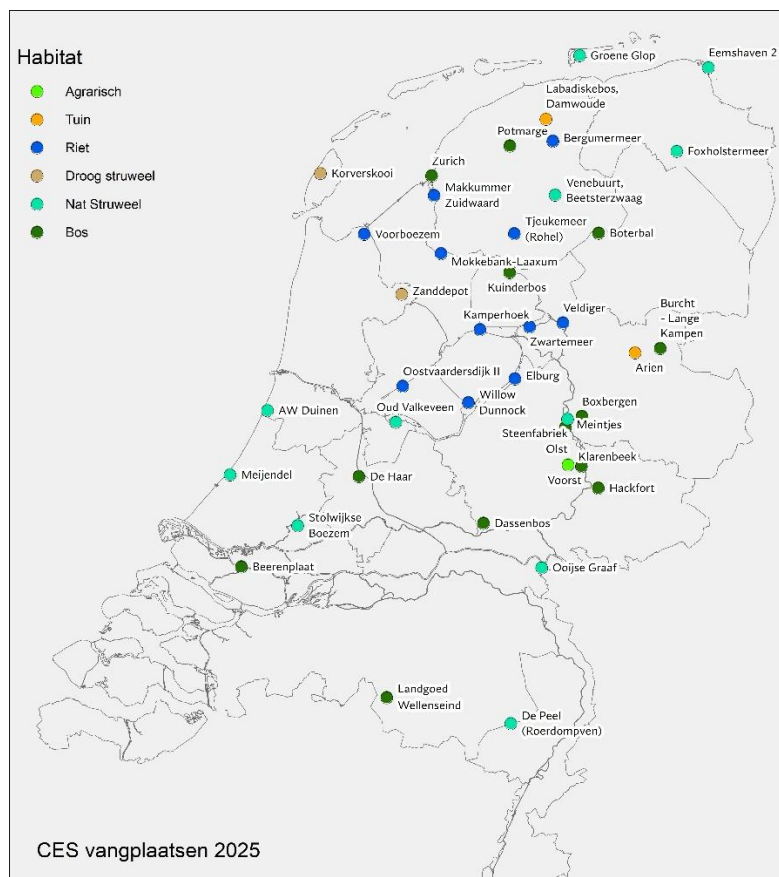

In 2025 werden in het kader van CES bijna 20.500 vogels gevangen. Foto: Marcel van Kammen.

Methode

De vaste methode ("constant effort") waarmee de gekwalificeerde ringers vogels vangen, zorgt ervoor dat we de gegevens jaarlijks goed met elkaar kunnen vergelijken en betrouwbare indexen krijgen. Tussen half april en half augustus wordt er eens per tien dagen een hele ochtend geringd met een vaste mistnetopstelling, zonder de vogels daarbij met geluid te lokken. De vangsten leveren een goed beeld op van de na de winter teruggekeerde broedvogels, de lokale overleving en later in het seizoen ook van de hoeveelheid jonge vogels die is grootgebracht. Daarop zijn vele processen van invloed, zoals het

voedselaanbod en de weersomstandigheden. De gegevens worden in diverse habitats verzameld, zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging van de actieve CES-locaties in 2025 met onderscheid naar habitat.

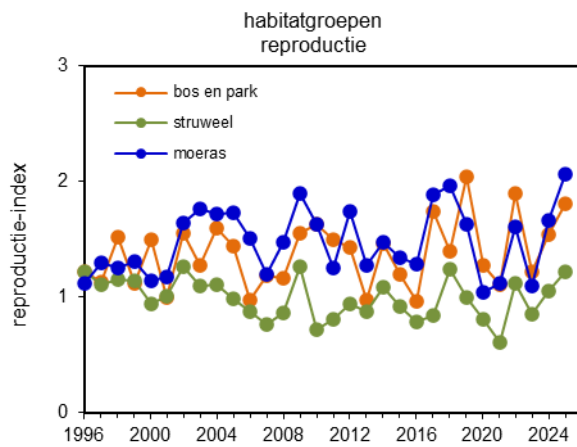
Weersomstandigheden (KNMI)

De winter van 2024 op 2025 was aan de zachte kant, met name door een zeer zachte decembermaand. Verder waren er echter weinig bijzonderheden in de winter qua weer, al heeft er in februari wel een aantal dagen een sneeuwdek in het noorden van het land gelegen. Ook het voorjaar van 2025 was zacht, al was het nog niet zo warm als het recordwarme voorjaar van 2024. Waar 2024 echter de boeken inging als één van de natste voorjaren ooit gemeten, was dit voor 2025 precies andersom. Het was een extreem droog voorjaar, het op twee na droogste voorjaar ooit gemeten in Nederland. Die droogte begon al vroeg in maart en duurde nog tot in de zomer voort. Ook lagen de temperaturen nog tot in de zomer hoog: het was de op drie na warmste zomer ooit gemeten.

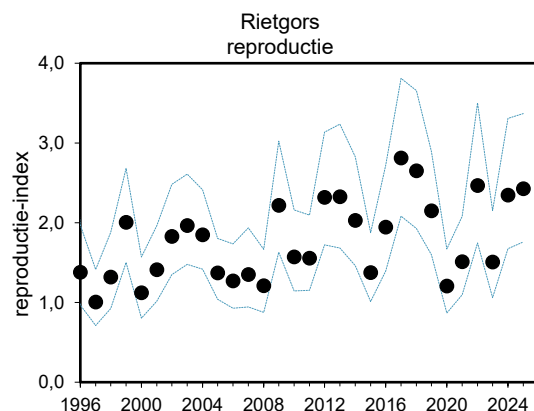
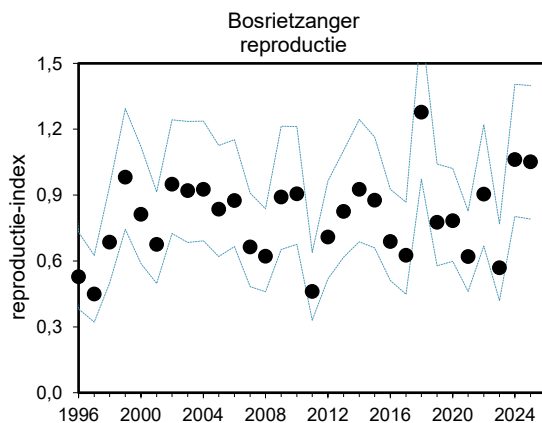
Een hoge reproductie, met name voor moerasvogels

Het lijkt erop dat de meeste broedvogels die met CES worden gevolgd geen last hebben gehad van de uitzonderlijke droogte in het voorjaar. In tegendeel: de reproductie was over het algemeen juist hoog. Hoewel de reproductie voor alle habitatgroepen aan de hoge kant lag, springt met name die van de moerasvogels eruit. De reproductie van de moerasvogels is zelfs nog nooit zo hoog geweest! Opvallend,

omdat je in zo een droog jaar misschien juist zou verwachten dat er minder geschikt habitat aanwezig is voor moerasvogels. Op de CES-locaties was daar kennelijk geen sprake van. Voorbeelden van moerassoorten met een hoge reproductie waren bijvoorbeeld de Bosrietzanger en de Rietgors.

In alle habitats was de reproductie in 2025 goed, maar vooral de reproductie van de moerasvogels sprong eruit.

Voorbeelden van moerassoorten met een hoge reproductie waren bijvoorbeeld Bosrietzanger en Rietgors.

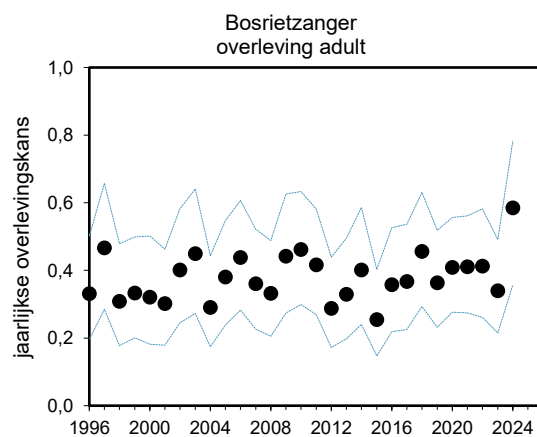
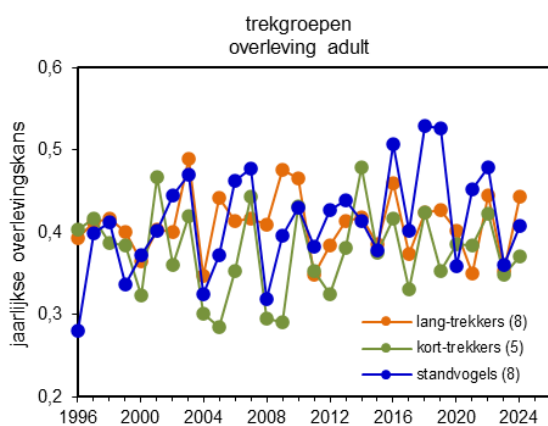
Deze goede resultaten op het gebied van reproductie komen overeen met de resultaten van CES in Groot-Brittannië. Voor bijna alle gemeten soorten was de reproductie daar in 2025 ook aan de hoge kant. Het jaarverslag van de BTO (British Trust of Ornithology) benoemt dat door het langdurig goede weer er voor veel soorten mogelijk kansen waren om meerdere broedsels groot te brengen. Zou dit in Nederland ook een rol hebben gespeeld in de hoge reproductie? Lees [hier](#) eventueel het CES-jaarverslag uit Groot-Brittannië.

De reproductie van Rietgors en veel andere moerasvogels was in 2025 goed. Foto: Marcel van Kammen.

Een goede overleving, maar enkele opvallende uitzonderingen

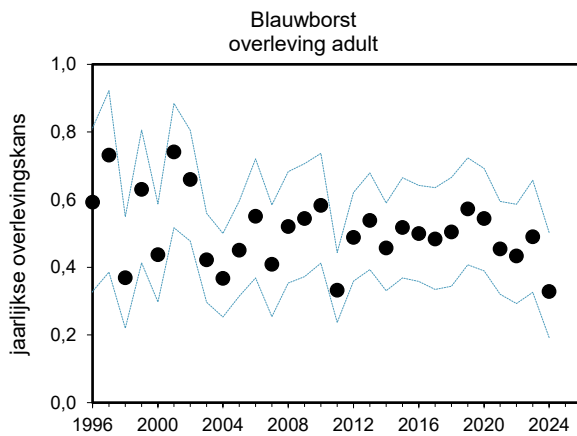
Ook de overleving van 2024 op 2025 was voor veel soorten aan de hoge kant. Met name voor de lange-afstandstrekkingers was de overleving van adulten hoog. Lange-afstandstrekkingers met een goede overleving waren bijvoorbeeld Rietzanger en Tuinfluiter. De overleving voor Bosrietzanger was zelfs hoger dan ooit met een geschatte overlevingskans voor adulten van bijna 60%.

Met name voor lange-afstandstrekkingers was de overleving hoog. De Bosrietzanger sprong eruit met de hoogst gemeten overleving tot nu toe voor deze soort.

Toch zijn er ook een aantal opvallende uitzonderingen op deze algeheel hoge overlevingscijfers. Waar de meeste trekvogels een prima jaar kende, was de overleving van de Blauwborst juist historisch laag met

voor adulten een geschatte overlevingskans van slechts 33%. Het overwinteringsgebied van de Blauwborst is vrij groot: de soort kan zowel in het Middellandse zeegebied als in de Sahelregio zuidelijk van de Sahara overwinteren. De overleving van andere vogelsoorten in zowel het Middellandse zeegebied (bijvoorbeeld Zwartkop, Tjiftjaf) als de Sahelregio (bijvoorbeeld Rietzanger) was echter hoog. Er zijn daarmee geen directe aanwijzingen voor slechte omstandigheden in de overwinteringsgebieden. Het is dus raadselachtig wat de lage adulte overleving van Blauwborsten heeft veroorzaakt.

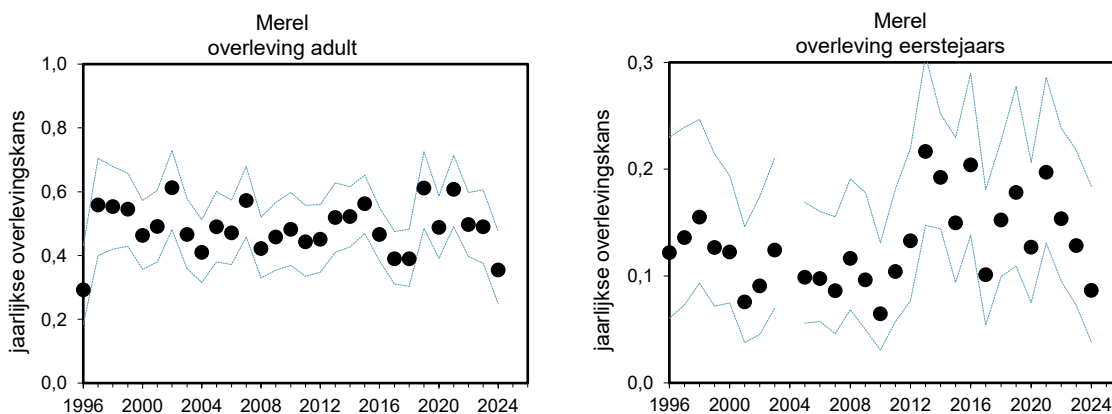

De overleving van Blauwborst was in 2025 om onduidelijke reden laag. Foto: Marcel van Kammen.

Usutu slaat weer toe bij Merel en Zanglijster

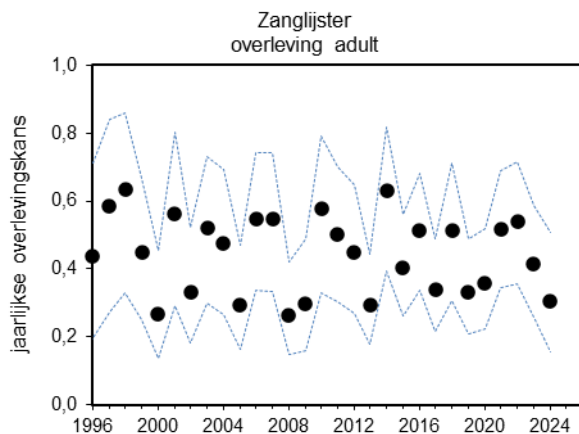
Een andere opvallende dip in de overleving zien we terug bij Merel en Zanglijster. In tegenstelling tot bij de Blauwborst lijken we hier wél een dader te kunnen aanwijzen. Na een aantal jaren waarin het aantal besmettingen met het beruchte Usutu-virus op een laag pitje stond, is het virus sinds 2022 weer aan een opmars bezig en heeft het in de nazomer van 2024 weer flink toegeslagen. Dit heeft zijn weerslag op de

jaarlijkse overleving van beide soorten, die sinds 2022 flink aan het dalen is en van 2024 op 2025 een voorlopig dieptepunt bereikte. Er werden ook veel dode Merels gemeld en verzameld, met name in het noorden van het land, en bij veel van de Merels die onderzocht werden op ziekten werd het Usutu-virus aangetroffen (zie ook [dit](#) bericht). In de levende vogel surveillance, die ringers aangesloten bij Vogeltrekstation al sinds 2016 uitvoeren, werden in de jaren 2022, 2023 en met name in 2024 regelmatig vogels bemonsterd die positief testten voor het virus. Het overgrote deel van deze vogels waren merels. Daarmee waren we in de periode 2022-24 getuige van de tweede grote uitbraakgolf van het Usutuvirus, zes jaar na de eerste uitbraak in 2016-18. Gegevens vanuit het BMP (Broedvogel Monitoring Project) laten ook zien dat deze lage overleving heeft geleid tot een duidelijke afname van het aantal broedvogels in 2025. Het voorzichtige herstel dat na de uitbraken van 2016-2018 was opgetreden is daarmee in één jaar weer tenietgedaan.

Voor zowel adulte als jonge Merels was de overleving van 2024 op 2025 laag, waarschijnlijk als gevolg van een nieuwe uitbraak van het Usutu-virus. Foto: Marcel van Kammen.

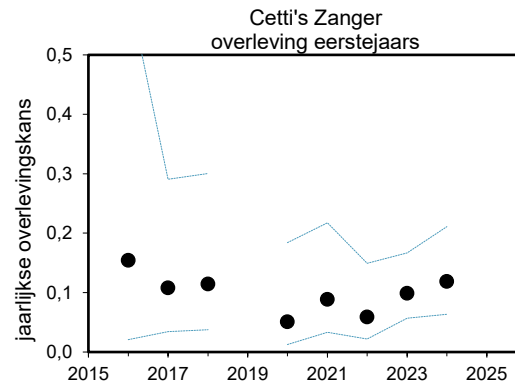
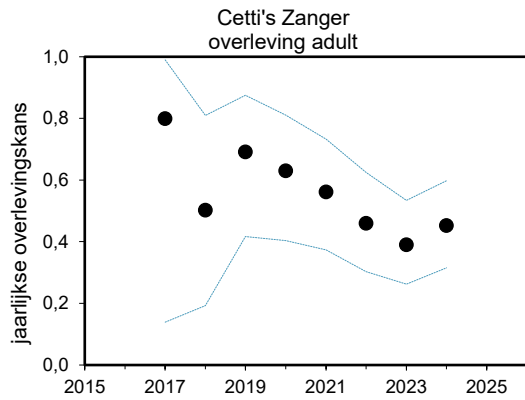
Ook de Zanglijster lijkt te hebben geleden onder het Usutu-virus. Met name voor adulten was de overleving van 2024 op 2025 laag. Recent onderzoek naar de effecten van het Usutu-virus op Nederlandse broedvogels maakt het aannemelijk dat naast Merel en Zanglijster ook de populaties van Roodborst, Heggenmus en Winterkoning negatief beïnvloed worden door het virus (van Irsel 2026). De overleving van Winterkoning lag in 2024-2025 iets onder het gemiddelde, maar niet uitzonderlijk laag. De overleving van Roodborst en Heggenmus was juist prima. Mogelijk dat de meest recente Usutu-uitbraak minder onder deze soorten is rondgegaan, of mogelijk waren er ander belangrijke factoren die de overleving van deze soorten beïnvloedde.

Ook van de Zanglijster was de overleving van 2024-2025 laag.

De Cetti's Zanger in CES

Het zal weinigen zijn ontgaan dat de Cetti's Zanger als gevolg van de steeds warmere voorjaren een enorme opmars aan het maken is in Nederland. Toen CES in 1994 van start ging was het vangen van een Cetti's Zanger tijdens een CES-ronde nog bijna ondenkbaar. Naarmate de opmars vordert laat dit kleine zangertje zich echter op steeds meer plekken vangen door ringers. Op sommige plekken kunnen al tientallen Cetti's Zangers per jaar worden gevangen. In recente jaren is het aantal Cetti's Zanger dat op CES-plekken wordt gevangen dusdanig gestegen, dat we eerste voorzichtige berekeningen kunnen maken van de overleving van deze soort. De betrouwbaarheidsintervallen zijn nog groot, maar adulte Cetti's Zangers lijken er een verrassend hoge overlevingskans op na te houden. Met een gemiddelde van 56% ligt deze overleving hoger dan die van veel andere kleine standvogels, zoals Pimpelmees (37%) en Winterkoning (33%). Mogelijk dat deze relatief hoge overleving bijdraagt aan de snelle opmars. De jaarlijkse overlevingskans van eerstejaars vogels lijkt met gemiddeld 10% meer overeen te komen met eerstejaars vogels van andere soorten.

In recente jaren worden er steeds meer Cetti's Zangers gevangen tijdens CES, waardoor de eerste berekeningen van overlevingskansen kunnen worden gemaakt.

Het nieuwe seizoen in volle gang

Inmiddels is het nieuwe CES-seizoen alweer in volle gang en worden er alweer steeds meer jonge vogels gevangen. Het zal spannend zijn om te zien of de flinke sneeuwval in januari gevolgen heeft gehad voor de overleving van standvogels. Ook is het vroege voorjaar voor een groot deel droog geweest, waardoor het neerslagtekort weer is opgelopen. Zullen de broedvogels, net als vorig jaar, weer goed om weten te gaan met de droge omstandigheden?

Heel veel dank aan alle deelnemers die ieder jaar weer meedoen aan het CES-project. Het is hard werken met lange vangsessies en een vroege start, maar de gegevens die we dankzij dit langlopende project kunnen verzamelen zijn van onmisbare waarde. Wij zijn alweer razend benieuwd welke verrassingen dit broedseizoen gaat brengen.

Symen Deuzeman, Bernice Goffin en Henk van der Jeugd.

Literatuur

Van Irsel, J. 2026. From Mosquitoes to Birds: Unravelling the Role of Avian Hosts in Vector-Borne Pathogen Dynamics. NIOO-thesis 234. PhD Thesis, Radboud University, Nijmegen, The Netherlands.